

גמ"ר 13218/12/16 - מדינת ישראל נגד חזי שאולי

בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה

גמ"ר 13218-12-16 מדינת ישראל נ' שאולי
תיק חיצוני: 94742/2016

בפני	כבוד השופטת רות רז
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמים	חזי שאולי

החלטה

לפני בקשה להמצאת מסמכים לפי סעיף 108 לחסד"פ.

כנגד המבקש הוגש כתב אישום בגין גרימת תאונת דרכים קטלנית בנסיבות בהן המבקש נסע ישר בנתיב נסיעתו והמנוח שרכב על אופניים סטה לנתיב נסיעתו.

ב"כ המבקש טענה כי בכוונתה להעלות טענת הגנה מן הצדק בשל אכיפה בררנית ולצורך ביסוס הטענה היא זקוקה למידע שיאשר את הטענה כי לא מוגשים כתבי אישום כנגד נהגים הנוסעים ישר בנתיב נסיעתם ונהגים מעורבים סוטים לעברם.

הבקשה הינה להמצאת כל הנתונים המצויים בידי המשטרה בקשר לתאונות דרכים של סטייה מנתיב שאירעו בשלוש השנים האחרונות, לרבות נתונים מספריים על :

1. כמה תאונות סיבתן הינה סטייה מנתיב, ללא קשר לתוצאות התאונה.

2. נתון מספרי של תאונות סטייה מנתיב בהן מעורב רכב דו גלגלי או אופניים, לרבות אופניים חשמליים.

3. בכמה מתוך התאונות הנ"ל הוגש כתב אישום כנגד רכב שסטה מנתיב נסיעתו.

4. בכמה מתוך התאונות הנ"ל הוגש כתב אישום כנגד נהג אשר לא סטה מנתיבו בנסיבות בהן הרכב השני הוא אשר סטה לעברו.

לטענתה, אין בידיה להראות ראשית ראייה לטענה של אכיפה בררנית שכן הנתונים אינם נמצאים בידה, ולכן מתבקשים

עמוד 1

הנתונים הסטטיסטיים שבידי המשטרה.

ב"כ המבקש הפנתה להחלטת בית המשפט המחוזי ת"א בעפ"ת 56169-12-16 אילון אורון חב' עורכי דין נ' מדינת ישראל שם נקבע כי " על בית המשפט לאפשר להגנה להניח את הבסיס העובדתי לטענת הגנה מן הצדק" ובית המשפט אישר להעביר נתונים משטריים על סף האכיפה בעבירות מהירות.

עוד טענה כי על פי הנחיית פרקליט המדינה, כאשר מדובר בחומר שניתן להשיגו בקלות בלחיצת כפתור, יש להיענות לבקשות אלה.

ב"כ המשיבה התנגד לבקשה וטען כי נטל ההוכחה לגבי סטייה ממדיניות אכיפה מוטל על ההגנה. עליה להביא לפחות מקרה אחד דומה שלא הוגש בו כתב אישום ואז עובר הנטל למאשימה להראות כי מוגשים כתבי אישום במקרים דומים. ב"כ המשיבה הפנה להחלטת בית המשפט העליון בע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פולדי פרץ ואחרים.

עוד טען ב"כ המשיבה כי בית המשפט אשר ידון בתיק וישמע את הראיות יוכל באמת להשוות בין הנסיבות של תיק זה לנסיבות של תיק אחר ולהשוות האם אכן מדובר במקרה דומה. גם מקרים דומים אינם בהכרח זהים לתיק זה. בעניין זה הפנה לסעיף 6 לעובדות כתב האישום המתאר כי התאונה ארעה בחלוף 7 שניות מתחילת סטיית המנוח מהשול הימני עד שהגיע לנתיב נסיעת הנאשם. לדבריו, גורם הזמן ושדה הראיה הינם גורמים משמעותיים לכתב האישום והינם גורמים המשתנים מתיק לתיק ועל כן לא תהיה זהות נסיבות בין תיקים שונים.

ב"כ המשיבה הפנה להחלטת בית המשפט המחוזי בת"פ 57310-02-16 מדינת ישראל נ' מיכאל לוגבינוב שם נקבע כי בית המשפט לא ייכנס לבדוק שיקול דעת של המאשימה בהגשת כתבי אישום במקרים שונים.

עוד טען כי אין המדובר בהשגת נתונים סטטיסטיים בלחיצת כפתור בלבד שכן על פי הבקשה נדרשים נתונים הניתנים להשגה רק לאחר ביצוע חתכים על גבי חתכים כדי להגיע לדקויות של המידע הנדרש.

דיון והחלטה

לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים ועיינתי בפסיקה רלוונטית הגעתי לכלל החלטה כי דין הבקשה להידחות, מנימוקים אלה :

המבקש עתר כי יועברו לעיונו נתונים סטטיסטיים המצויים ברשות המשטרה על מנת שיוכל לבסס טענה בדבר אכיפה בררנית במסגרת טענת הגנה מן הצדק .

לעניין הטענה בדבר אכיפה בררנית נפסק כי "אכיפה בררנית היא אכיפה הפוגעת בשוויון במובן זה שהיא מבדילה לצורך אכיפה בין בני אדם דומים או בין מצבים דומים לשם השגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא" (בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר שבע).

לאור חזקת החוקיות של פעולות רשות מנהלית מוטל הנטל להפריך את החזקה על הנאשם אשר טוען טענה בדבר אכיפה בררנית והוא נדרש להציג תשתית עובדתית התומכת בטענתו.

בתי המשפט נדרשו לקושי הקיים בהוכחת טענה של אכיפה בררנית שכן במרבית המקרים המידע הרלוונטי נמצא בידי הרשות ולנאשם אין גישה אליו. נקבע כי נאשם זכאי לקבל לידיו במקרים מתאימים נתונים סטטיסטיים אך כדי להניע את ההליך הנאשם נדרש להציג תשתית ראייתית לכך שבמקרים דומים אחרים פעלה הרשות בצורה שונה. נקבעה רמת הוכחה נמוכה הנדרשת מנאשם המבקש לקבל לידיו נתונים הקשורים לתיקים אחרים לצורך ביסוס טענתו.

בעפ"א 29798-10-11 מדינת ישראל נ' מרים עמית קבע בית הדין הארצי לעבודה :

"ביסוס טענה של אכיפה בררנית במסגרת הגנה מן הצדק מחייב הנחת תשתית עובדתית מתאימה (ע"פ 8551/11 יצחק כהן סלכגי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (12.8.12)). במקום בו נטען כי רשויות התביעה נוקטות דרך קבע, מדיניות שונה מזו שננקטה בעניינו של הנאשם, נדרש הנאשם להראות כי במקרים אחרים התקבלו החלטות שונות למרות הנסיבות הדומות... על הנאשם להראות כי ההבחנה שערכה התביעה בינו לבין נאשמים או חשודים אחרים הנמנים עם אותה קבוצת השוויון הינה שרירותית, מפלה או שביסודה שיקולים זרים".

"בהתאם לכך ראוי לאפשר לנאשם לעיין בהחלטות רלבנטיות של התביעה, ובמקרים המתאימים לקבל נתונים סטטיסטיים על הגשת כתבי אישום במקרים דומים. כאשר יש להקל בנטל הראייה לצורך קבלת הנתונים, בשונה מנטל הראייה הנדרש לצורך הוכחת הטענה של אכיפה בררנית."

בע"פ 30636/06 מדינת ישראל נ' מטר קבע בית המשפט :

"אכן, קיים קושי ראייתי בהוכחת טענת האפליה. לעתים, גם שעה שיציב נאשם על אחרים שביצעו את אותה עבירה ולא הועמדו לדין, אפשר שבכך לא סגי להוכחתה כדבעי. בקשר לטענת האפליה נדמה, כי מן הראוי ליתן לנאשם גישה למאגר נתונים סטטיסטיים של הרשות אודות מספר החקירות שהיא מנהלת בפרק זמן נתון ביחס לעבירות מן הסוג המיוחס לו ומספר כתבי האישום המוגשים בעקבות חקירות אלה. לא זו אף זו, לו תונח בפני בית המשפט תשתית ראייתית ראשונית לאפליית הנאשם, יהא הדבר ראוי לחייב הרשות, אשר לה, להבדיל ממנו, נגישות לעובדות שבכוחן לבסס טענתו, להביא חומר רלבנטי נוסף... בהתאם לכך ראוי לאפשר לנאשם לעיין בהחלטות רלבנטיות של התביעה, ובמקרים המתאימים לקבל נתונים סטטיסטיים על הגשת כתבי אישום במקרים דומים. כאשר יש להקל בנטל הראייה לצורך קבלת הנתונים, בשונה מנטל הראייה הנדרש לצורך הוכחת הטענה של אכיפה בררנית."

בעפ"א (ארצי) 16393-12-13 מדינת ישראל משרד הכלכלה נגד אלירן דואב נפסק :

"...נחוצה תשתית ראייתית ראשונית קודם כל מטעמו של הנאשם הטוען לאכיפה בררנית, כתנאי למתן צו לרשויות האכיפה על גילויים של נתונים ומידע מן הסוג המבוקש כאן".

וכן נקבע כי "שעה שמדובר בטענת אכיפה בררנית תוך הפליה בהגשת כתבי האישום, אל לו לבית המשפט "להכביד ידו" על הטוען, בדרישה לרמת הוכחה גבוהה מן המידה, לצורך העברת הנטל לכתפי הרשות להוכחת תקינות פעולתה.... יחד עם זאת, ולצד ההקלה ברמת ההוכחה, יהיה על בית המשפט בהפעילו את שיקול דעתו להזהיר את עצמו "שלא ניתן להעלות על הדעת מצב שכל הליך פלילי יהיה מלווה ב"שובל" של בקשות הנוגעות לתיקי חקירה אחרים בקשות אשר עלולות לעכב את ההליך ולהכביד עליו ללא הצדקה" (ראו במאמרה של פרפ' ברק ארז...).

מהחלטות אלה עולה כי אכן, מן הראוי לאפשר לנאשם גישה לנתונים סטטיסטיים שיש בהם כדי לעזור לביסוס טענה בדבר אפליה אסורה. אך תנאי לכך שהנתונים יוצגו לנאשם הוא כי הנאשם יניח תשתית ראשונית לכך שבמקרים דומים לא מוגשים כתבי אישום. רק לאחר הצגת אותה ראיה ראשונית, כאשר המדובר בנטל מקל, יעבור הנטל אל כתפי המאשימה להציג את מלוא הנתונים הנדרשים.

כך נפסק גם בע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פולדי פרץ, כבוד השופט פוגלמן :

"כידוע, לרשות המינהלית עומדת חזקת התקינות המינהלית, שלפיה מוחזקת היא כמי שפעלה כדין - כל עוד לא הוכח אחרת (בג"ץ 8756/07 עמותת "מבוי סתום" נ' הוועדה למינוי דינים, [פורסם בנבו] פסקה 43 (3.6.2008)). על-מנת להפריך חזקה זו, על הנאשם הטוען לאכיפה בררנית לנסות לסותרה ולהוכיח כי בוצעה לכאורה הבחנה לא ראויה בין מי שנתונים הרלוונטיים שווים. משעה שהוצג בסיס ראייתי כאמור, מתערערת חזקת התקינות והנטל יעבור אל כתפי הרשות המינהלית, אשר תתבקש להוכיח כי האכיפה - אף שהיא נחזית בררנית על-פני הדברים - התבססה על שיקולים עניינים בלבד, שיש להם משקל מספיק כדי לבסס עליהם את החלטתה (עניין זקין, בעמ' 308; עניין פלוני, פסקה 37). להשקפתי, בשלב זה של העברת הנטל, די יהא בהצבעה על מקרים ספורים - ואני נכון להניח לטובת המשיבים ולצורך הדיון כי במקרים מסוימים, אף על מקרה אחד - לצורך העברת הנטל לשכמה של הרשות. טעם הדבר הוא כי הרשות היא שנהנית מנגישות עדיפה למידע הרלוונטי, ולה - להבדיל מן הנאשם - נגישות לעובדותיהם של מקרים דומים שאירעו בעבר (ע"פ (מחוזי-ים) 30636/06 מדינת ישראל נ' מטר, [פורסם בנבו], פסקה 16 (19.7.2007); נקדימון, בעמ' 412). משכך, אם נמצא לכאורה יסוד בראיות לטענה של אכיפה בררנית - ובשלב זה אין להכביד בדרישה - יועבר הנטל לסתור את טענת האכיפה הבררנית אל כתפי הרשות."

השופטים היו חלוקים בדעתם בדבר רף הראיות הנדרש מן הנאשם המבקש גילוי נתונים לצורך הוכחת אכיפה בררנית, אך תשתית ראיות כלשהי נדרשת מן הנאשם. כבוד השופט פוגלמן קבע כי בשלב זה די יהיה בכך שהנאשם יצביע על מקרים ספורים ואפילו על מקרה אחד לצורך העברת הנטל לרשות שלה נגישות עדיפה למידע רלוונטי למקרים דומים שאירעו בעבר. כבוד הנשיא גרוניס סבר כי ספק האם די יהיה במקרה אחד בו לא הוגש כתב אישום כדי להביא לביטול

של כתב האישום במקרה אחר וקבע כי " על הנאשם להראות, כי לאורך זמן ובאופן שיטתי (או קרוב לכך) קיבלו הרשויות המנהליות במקרים דומים החלטות שונות מאלה שהתקבלו במקרה שלו ". כבוד השופט ג'ובראן קבע גם הוא כי אינו משוכנע " שהצבעה על מקרים בודדים מעביר את הנטל לרשות להוכיח כי לא התקיימה אכיפה בררנית ".

בת"פ 3094-09-16 מדינת ישראל נ' נועם ראובן וגנר נדחתה בקשת הנאשם להעביר לעיונו את כל המידע לגבי תיקים שנפתחו או נסגרו ללא הגשת כתב אישום בעבירות של הפרת הוראה חוקית. בית המשפט דחה את הבקשה משום שהנאשם לא הציג אף לא תשתית ראשונית לטענה בדבר אכיפה בררנית. כמו כן קיבל בית המשפט את טענת המאשימה כי מדובר בנטל בלתי סביר על המאשימה משום שמדובר ברשימה של מאות תיקים בשנה. בית המשפט קבע כי " במקרה זה הנאשם לא הציב ולו תשתית ראשונית לטענתו ".

ב"כ המבקש הפנתה להחלטת בית המשפט לתעבורה בבע"ח 2130-08-17 שמעון עפג'ין נ' מדינת ישראל שם הורה בית המשפט למאשימה להעביר לנאשם כתבי אישום רלוונטיים בהם הואשמו נאשמים בעבירות של הפקרה לפי תקנה 144 או לפי סעיף 64א במהלך שנת 2016. באותו מקרה נטענה טענת של אכיפה בררנית בשל אי אחידות בהגשת כתבי אישום, כאשר לטענת הנאשם היה על המאשימה לייחס לו עבירה לפי תקנה 144 ולא לפי סעיף 64א. הנאשם סמך טענתו על הנחיית פרקליטות בדבר מדיניות התביעה בהעמדה לדין במקרים של הפקרה לאחר פגיעה שפורסמו לאחר הגשת כתב האישום בעניינו.

בית המשפט שם נעתר לבקשה בשל הנסיבות המיוחדות בהן קודם למתן ההנחיות על ידי הפרקליטות ההבחנה בין העמדה לדין לפי תקנה 144 או לפי סעיף 64א על חלופותיו, לא הייתה ברורה כל צורכה. אך בית המשפט שב וחזר על ההלכה כי :

"בהליך לפי סעיף 108 לחסד"פ די יהיה בהצגת מקרים ספורים בלבד כדי להרים את הנטל הראשוני וזאת כדי שיימסר לנאשם המידע באמצעותו יוכל לבדוק את המדיניות בה נוהגת המאשימה באופן שיטתי ".

ב"כ המבקש הפנתה להחלטת בית המשפט המחוזי בעפ"ת 56169-12-16 אילון אורון-חברת עורכי דין נ' מדינת ישראל . אך החלטה זו עניינה רק בדרך הדיונית בה היה על בית המשפט קמא לנקוט.

נוכח כל האמור לעיל, הואיל והמבקש לא הציג אף לא ראיה ראשונית המצדיקה העברת הנטל אל המשיבה להעביר למבקש את הנתונים הסטטיסטיים המבוקשים, הרי שדין הבקשה להידחות. המבקש לא הראה ולו מקרה אחד בנסיבות דומות בו בחרה הפרקליטות שלא להגיש כתב אישום.

לא רק זאת, גם אם היה בידי המבקש מידע לפיו לא הוגשו כתבי אישום נגד מעורבים בתאונות דרכים בנסיבות בהן אופניים סטו לעברם, ספק אם היה במידע זה כי לתרום להגנתו.

כתב האישום שהוגש נגד הנאשם מייחס לו עבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית. נסיבות נהיגתו הרשלנית מפורטות בכתב האישום כאשר סטיית האופניים הינה אחת הנסיבות. בכתב האישום מתואר כי האופניים סטו סטייה איטית מתונה ואחידה מהשול הימני לנתיב השני משמאל, לאורך פרק זמן של 7 שניות ואז נפגעו על ידי חזית רכב הנאשם בחלק האחורי של האופניים. מדובר בנסיבות ייחודיות ומיוחדות לאירוע התאונה הנדון. לצורך הוכחת אכיפה בררנית לא די יהיה להראות כי במקרה אחר של סטיית אופניים לעבר רכב לא הוגש כתב אישום כנגד הנהג המעורב. אם יוצג מקרה שכזה יהיה על בית המשפט להיכנס לעובי הקורה ולבחון את חומר הראיות בתיק הנוסף על מנת להגיע למסקנה האם המדובר באכיפה בררנית, ואין זה תפקידו של בית המשפט.

לעניין זה התייחס בית המשפט בת"פ 57310-02-16 מדינת ישראל נ' לוגבינוב, שם ביקש הנאשם כי יינתן צו לפיו יימסר לו מידע באשר להגשת כתבי אישום בנסיבות זהות לכתב האישום בעבירה של סחיטה באיומים בכל מחוזות הארץ : בית המשפט לא נעתר לבקשה וקבע כי יש בה למעשה בקשה כי בית המשפט ישים את שיקול דעתו תחת שיקול דעת המאשימה ויבחן את כל תיקי החקירה במדינת ישראל בהם הוגשו כתבי אישום ויכריע האם החלטת הפרקליט הייתה סבירה. בית המשפט קבע :

"משמובאים בפני בית משפט נתונים המצביעים על קיומם של שיקולים זרים, שרירות, או שאר הפגמים המפורטים לעיל, יכול הוא להגיע למסקנה בדבר קבלת טענה מקדמית כאמור, אולם אין משמעות הדבר כניסה אל תוך תהליך הפעלת שיקול הדעת בעצם הגשת כתב האישום בעבירה מסוימת ולא אחרת."

בנוסף, אני מקבלת טענתו של ב"כ המשיבה כי המידע המבוקש אינו נשלף "בלחיצת כפתור" והיעתרות לבקשה דורשת ביצוע "חתכים" שונים של המידע באופן שיכביד בצורה בלתי סבירה על המשיבה.

לאור כל האמור לעיל הבקשה נדחית.

המזכירות תעביר את ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, א' טבת תשע"ח, 19 דצמבר 2017, בהעדר הצדדים.